

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zmaga.

— Zrak se čisti. Po Slovenskem diha Slovenec laglje. Črni duh nemčurstva in neznačajnosti se skriva, zginjeva tako, kakor se zgublja megla ob pomladanskem jutranjem solnci. Pravi značaj Slovenstva, slovenskega obrtnika, slovenskega trgovca, slovenskega mišljenja prodira, prodira tako silno, da se njegove moči vsa umetnost ustavljati ne more.

Zmagali smo!

Veselim se tega dogodjaja — in to označuje. Kdo se ne spomina volitev pod Vestenkovim — žalega spomina — vodstvom? Tedaj so nas ven vrgli iz kupčijske zbornice — vrgla nas je bivša vlada. In denes?

V istej kupčijski zbornici smo zmagali tako odločno, tako velikansko, tako sijajno, da se nam srce trese od veselja, od radosti. In vendar je ta zmaga popolnem naravna!

Naravna je zato, ker je zmagala jedino in samo naša moč. Slovenski trgovec, slovenski obrtnik nij volil pod onim pritiskom, ki mu je o svojem časi jemal sapo, on je volil po svojem prepričanju, svobodno je volil in v tej volitvi je izrazil in dokazal poleg tega, da je dobro sluteč, kje da se branijo njegovi interesi in kdo da jih brani, izvršil svojo narodno dolžnost, dokazal svoje rodoljubje.

Blagi Jurčič, ki si zmirom trdil: „Zmaga je zmirom in povsod pri vsakej volitvi naša, če vlada ne pritiska zoper nas, če ostane nevtralna — zakaj nisi doživel due slave, zakaj Ti nij bilo usojeno užiti onega trenutka, ko se je Tvoja trditev uresničila! Videl bi bil, kako je dne 17. maja slovenski obrtnik stopil na noge in osvedočil, da je naš! videl bi bil, kako je znana nemčurska „inteligenca in kapital“ propal v trgovinskem odseku! Kako je slovenski trgovec in obrtnik, na katerega nij vlada uplivala ni tako ni tako, povedal svojo misel!

Blagi mož! Žalost in trpljenje zatiranja izkusil si v polnej meri, veselja zmage naše ideje nisi užil!

Naša zmaga v kupčijski zbornici je veličnega pomena. Ali zato, ker smo zmagali, ne smemo preveč prijeti se trenutka. Kranjci, katerih nas je na Kranjskem 95%, ne smemo prizanesljivi biti ostalim 5% prebivalstva dajčkrajnarskega, ki nam je doslej ukazovalo. Ti žive od nas. Torej treba mu pod kožo poseči s tem, da se mi držimo naših obrtnikov, naših trgovcev. Onim, ki so pri zadnjem volitvi zoper nas glasovali, mora se prav občutno dokazati, da je pri nas ona moč, ki vse vzdržuje. Zato kličemo in govorimo na vest vseh rodoljubov po vsej slovenski zemlji: Svoji

k svojim! Podpirajmo naše ljudi, ki tudi nas podpirajo, dajmo našim ljudem dela.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. maja.

V seji **državnega zbora** ponedeljek je v budgetnej debati pri točki „justično ministerstvo“ parkrat bilo imenovano tudi ime Schmerlingovo, kot predsednika najvišjega sodišča. Pri tej priliki je „liberalna“ manjšina zopet jedenkrat posegla po škandalu. Češki poslanec dr. Vašaty je govoril o žalostnem poglavju jezikovne ravnopravnosti pri nas v Avstriji ter je Schmerlinga imenoval zaradi njegovega postopanja v jezikovnem vprašanju vladi sovražnega fanatičnega sodnika. Zato je predsednik ta izraz grajal kot neparlamentaren naglašajoč neodvisnost sodnikov in Schmerlinga. Poslanec dr. Trojan odgovarja na to opazko predsednikovo, da ima državni zbor pravico gledati na to, če državni organi, tedaj tudi sodniki, izpolnjujejo svojo dolžnost. Samo cesarja se ne sme kritizirati. Dr. Trojan je očital, da najvišje sodišče ne spoštuje niti svojega lastnega statuta. „Tudi najvišje sodišče in njega predsednik so pod postavami in § 47 s. instr. pravi: „Vse sodnijske osebe imajo si svoje življenje tako urediti v uradu in zunaj njega ter se tako vesti, da se ne omaje zaupanje v njih pravičnost. Ne spodobi se tedaj prav predsedniku najvišjega sodišča, da je tudi strankarski vodja...“ Na levičarje pa tedaj nastal velik hrup, desnica je ploskala, Pacher na levičarje zakričel: „To je nesramno.“ Na opomin Trojana je predsednik dr. Smolka poklical prevročekravnega nemškega liberalca Pacherja k redu. Justični minister dr. Pražak je obetal, da bode justično ministerstvo vse storilo, da se izvrši narodnostna ravnopravnost.

Cesarjevič **Rudolf** je se soprogo včeraj odpotoval v Pešto. V Prago pride sredo dne 25. t. m. popoldne.

Kakor lačni volkovi padajo ustavoverski listi nad vladino predlogo glede **češkega vseučilišča**. Nemce poskušajo ščuvati z vznemirjevanjem, da namerava vlada nemško vseučilišče v Pragi zatreti in iz Češke ven potisniti. Bolj pametno piše „Presse“. Ta pravi: „Kakor se v življenju ne moreta obe narodnosti na Češkem popolnem ločiti, tako imajo tudi profesorji dvojne univerziteti dolžnost, da se razumejo. Morebiti bodo dali drugim državljanom vzgled, kako je to mogoče storiti.“

Kako naši **nemško-liberalni** Abrahamovi potomci pišejo o ruskih razmerah, kaže naj sledeči elegantni slog „Neue freie Presse“, kateri navedemo za denes brez komentara. Rečeni list piše: Loris Melikova je vrgel ortodoksni Pobedonoszev in panslavistična družal Ignatjevov, Katkovov, Aksakovov se kričé zbera okolo novega carja. Ti panslavisti nijso politiki po evropskih mislih, kajti njih cilj je slovanska sebičnost, podjarmljenje se silo vsega Slovanstva pod gospodarstvo moskovskega starorusovstva. Ignatjev na mestu Loris Melikova! Oče vseh lažij, brezvestni razdiralec Turčije, hlinljivi propovedovalec osvojenja balkanskih kristijanov, prouzročitelj san-

šefanske pogodbe, ta vlada zdaj v Rusiji! Kaj se k temu poreče na Dunaji in v Berlinu? Ta prememba je nevarna Nemčiji in Avstriji. Nikolaj Pavlovič Ignatjev je one baže človek, katere imenujemo „homomendax“ (lažnjivec).

Vnanje države.

V **Peterburgu** so ujeli zopet več nihilistov. Meji temi je nekov Suhanov, pomorski leitenant ter adjutant policijskega ministra Baronova. On je bil navzočen tudi pri usmrtenji napastnikov. Jese Helfmanova ga je izpoznala. Suhanov se je udeleževal tudi podkopa v sadovnej ulici. Njegova sestra je žena Kobozevemu, ki je imel sirarsko prodajalnico v sadovnej ulici, od kodar je šel podkop. S Suhanovim sta bila še druga dva leitenanta, tovariša mu nihilistiška.

V **Ruščuku** izhajajoči časopis „Blagarin“ čudno mirno piše o bolgarskega kneza postopanju. On pravi, da hoče knez najboljšje za ljudstvo, katero mora kneza podpirati. — Videli bomo, kako bode narodno sebranje smatralo stvar.

Grška vlada se je pritožila pri evropskih poslanikih v Carigradu, da Turčija še nadalje zbira vojake v Tesaliji. Poslaniki so odgovorili, da jim je porta zagotovila, da odkar je sprejeta nova meja nij poslala nič več vojakov v Tesalijo. Dne 16. t. m. pa se je grška vlada pritožila, da Turčija zavlačuje predanje novega ozemlja Grške, katera se bode smatrala neobvezano, če se jej novo ozemlje kmalu ne izroči. Poslaniki so odgovorili, da je porta za 17. dan t. m. obljubi predložiti jim pogodbeni zakon.

Iz **Carigrada** se javlja 18. t. m. da je Midhat paša pribežal k francoskemu konzulu v Smirni a ta je dobil ukaz, da mu mora pribežališče odreči. Isti ukaz so dobili vsi zastopniki drugih vlastij. Midhat paši se je namreč dokazalo, da se je udeležil umora sultana Abdul Aziza, ter je zdaj odstavljen kot glavni guverner v Smirni. Na njega mesto je sultan poslal Ali pašo. Kolikor se spominamo, je bil doslej zmirom dunajskeje „N. fr. Presse“ Midhat paša vzor liberalnosti.

V **Liverpoolu** je nekdo 16. t. m. o polnoci vrgel v osrednjo pisarno tamošnje policije z dinamitom nabito cev, ki se je razpočila in zdrobila veliko okenj. Človek nij bil nobeden ranjen.

Italija je se svojo skrivno in dvorazno politiko doslej malo še dosegla. A tako je še malokdaj obsedela, kakor zdaj se svojim predlogom, naj se z ozirom na tunisko-francosko pogodbo skliče evropski kongres. Na ta predlog je knez Bismark tako le odgovoril: „Jaz sem zoper vsako vmešavanje vlastij v francosko-tunisko vprašanje, kajti to vprašanje nič več ne postoji, ker sta je obe stranki že sami uredili. Jaz ne vem, kako bodo druge vlasti, ki so tudi podpisale berlinsko pogodbo, stvar smatrale, a vi (baron Keudell, nemški zastopnik v Rimu) lahko že zdaj poveste italijanski vladi, da Nemčija ne bi bila zastopana na takem kongresu, ki bi Franciji hotel odbiti ono, kar si je pravično pridobila v Tunisu.“ — Se ve, da je jasno, kaj je Bismark nameraval s tem odgovorom.

Nemški „rajsttag“ je 16. t. m. zavrzel skoraj soglasno zakon o dveletnej etatnej in štiriletni zakonodajni dobi.

Dopisi.

Sé slovenskega Štajerja 14. maja. [Izv. dop.] Ministerstvo za nauk in bogočastje je sedaj dovolilo, da se smejo nekateri, nižje vrste bi rekel, predmeti prednašati slovenski na slovenskih ljubljanskih učiteljskih. Iznenadilo nas je, da smo za vse prevelike muke in teške borbe dobili le najmanjšo drobtinico od bogato obložene mize družih narodov. Pa golobinja narava prepotrpežljivega Slovenca se zadovolji tudi z najmanjšim vspehom, toda kje so ostale druge od Slovencev večinoma vzdržavane in obiskavane srednje šole in kje osobito vedno mačehovsko omišljeno mariborsko učiteljsko izobraževališče? Ali mar na Štajerskem nij Slovencev? Ali ti ne plačujejo vedno premnogo vsakojakih dač? In če prebivajo na Štajerskem Slovenci, kar bode letošnje številjenje ljudstva, če ravno nepravilno, gotovo potrdilo, ali morebiti tem nij narodno, naravno in po pedagogičnih nazorih naobraženih učiteljev treba? A da v to izobraževališče pohajajo večinoma gojenci slovenske krvi, hočem dokazati s številkami in podatki, katere sem si pred kratkim od zanesljive strani pridobil in za kar tukaj dotičniku javno srčno hvalo izrekam.

Na mariborskem učiteljski so trije vadniški razredi s tremi slovenščine zmožnimi učitelji, potem jeden pripraviški tečaj, katerega obiskuje 17 slovenskih in 15 nemških gojencev. Nad 40 vrlih slovenskih mladeničev so izbacnili, ker nemščine zmožni nijso bili. — V prvem letu učiteljskega je 27 Slovencev, 14 Nemcev; v drugem letu 21 Slovencev, 9 Nemcev; v tretjem letu 23 Slovencev, 14 Nemcev; v četrtem letu 26 Slovencev, 8 Nemcev.

Vsi predmeti se v pripravnem tečaju in v vseh štirih letih učiteljskega prednašajo jedino le v nemškem jeziku, izvzemši nekoliko uric na teden iz slovenščine. Slovenščina se poučuje v pripravnem tečaju po tri ure na teden; v prvem letu so 3 slovenske učne ure, 4 nemške; v drugem letu 3 slovenske, 4 nemške; v tretjem letu 3 slovenske, 4 nemške; v četrtem 2 slovenski, 4 nemške. Profesorjev je 7, slovenščine zmožna 2. Bodoči učitelji naobražujejo se, kakor bi bilo to izobraževališče namenjeno jedino za naša ponemčena mesta, le za same Nemce, čeravno imajo naši Nemci v Gradci dve učiteljski, a na mariborskem se naščine nevesči vsiljujejo v slovenske ure, boječ se, da na nemškem Štajerskem zaradi preobilice vmeščenih učiteljev tako lahko službe ne dobodo. Pouk iz slovenščine na ta način mnogo trpi ter se slovenskim gojencem na škodo zanemarja in zamuja. Kako slabo se tam slovenščina prednaša, je itak že dovolj znano. Navedeni podatki svedočijo dovolj, kaka krivica se godi popolnoma preziranemu Slovencu in to pod popečiteljstvom Taafejev.

Opiraje se na navedene razmere, opozorujem vse gg. tovariše in somučenike, osobito mlajše, naj pri vsakej priliki, najbolje pa pri okrajnih učiteljskih konferencah dokazujejo, kako teško jih stane, stopivši v javnost, pri pouku, ker ne morejo svojih teško pridobljenih si vednostij v lepej milej naščini izraževati, niti najpotrebnejše slovenske terminologije se posluževati. Gledimo, da skoraj vsi slovenski okraji pošljemo peticije do državnega zbora, zahtevajoče, da se odpravijo prevelike krivice nasproti slovenskemu narodu, ki se še

pri najnižjem pouku in naobražbi narodno razvijati ne more. Torej delajmo složno, združeni močmi in če si pomagamo sami, pomore nam Bog!

Z Vipavskega, 12. maja. [Izv. dop.] Pred nekaj leti imelo se je v Št. Vidu poroditi čitalnično društvo a umrlo je še pred porodom; lani bi se bilo zopet v življenje obudilo ali zmanjkalo je dotičnim osnovateljem — dobre volje. — Ako se pa pomisli, da obstoje v Poddragi in na Slapu enaka društva uže dolgo, je pač žalostno, da je Št. Vidska veliko večja občina brez društva, tembolj, ker šteje toliko inteligence, katera se ve da zaradi čitanja časnikov ne bi društva potrebovala, ker ima uže tako vsak svoje časnike — toda sram me je povedati: podpirajo se še zmirom preveč nemški nam protivni in nas sramoteči časniki, namesto domačih narodnih; a treba je društva, ka se da za majhen denar prilika kmetskim ljudem, da čitajo ter se izobražujejo.

Torej, gospodje v Št. Vidu, ki uživate zaupanje občanarjev, lotite se energičneje ustanovljenja bralnega društva: „v tretje velja“, pravi naš pregovor. V društvu bomo lahko tudi kakšno veselo zabavno uro vžili, posebno ker imamo tak izvrsten, sloveč pevski zbor, katerega je ondan v „Slovenskem Narodu“ nekdo z Vipavskega omenil a jaz samo to onemu dopisu o naših pevcih pristavim: da vsak kdor jih je slišal velikonočne praznike slovesno sv. mašo pod vodstvom g. Komelja iz Gorice peti, mora priznati, da takega petja še nij bilo v naši farnej cerkvi. Bilo je res izborno.

Iz Šmarja na slovenskem Štajerskem 14. maja. [Izv. dop.] Spolniti imam denes žalostno dolžnost. Nemila smrt nam je 11. t. m. prav naglo pograbila dragega, zasluženega poštenjaka Jurija Böhmeja, nadučitelja v Podčetrtku! Bolezen ga nij dolgo mučila. Rajnik je bil rojen 3. aprila 1807 pri sv. Martinu pri Slovenjemgradu, doživel je torej lepo število 74 let. Učiteljevali je začel 1. prosinca 1825 in stopil je v zaslužni pokoj pred dvema letoma; torej celih 54 let se je trudil za našo mladino in baje nad 42 let v Podčetrtku. Za njegove velike zasluge na šolskem polji bil je leta 1875 od našega pres. cesarja odlikovan s zlatim križem s krono. V šoli je vselej zadostoval, poleg tega pa je pospeševal tudi vselej občekoristno prizadevanje. Kakor človek sploh je bil blaga duša, odkritega značaja, pa visokih nazorov, kar se mu je večkrat oporekalo. Učiteljski stan bil mu je nad vse. V družini je bil zvest soprog in skrben oče! Mož, ki je 54 let slovensko mladino učil in ima mej svojimi učenci lepo številó taci, ki po daljših višjih studijah lepa mesta zavzemajo v človeški družbi mej Slovenci in drugod, mož ki je bil marsikateremu povod, da je prišel v latinske in dalje šole, imel je gotovo veliko zaslug. Da je rajnika vse ljudstvo, ki ga je poznalo, čislalo, se je pokazalo pri njegovem slovesnem pogrebu 11. t. m., kakeršnega v Podčetrtku še nij bilo in dolgo ne bode. Lahka mu zemljica!

Z Blok 11. maja. [Izv. dop.] V ponedeljek 9. t. m. bile so vasi naše županije — Novavas, Fara i. t. d. lepo s cesarskimi in slovenskimi zastavami okinčane. Pred županijskim uradom sta dva maja vsak čez 17 metrov visok proti nebu kipela, na njih pa po pet metrov dolge cesarske zastave vihrale. Ob 1. uri popoldne je 101 strel iz možnarjev celi okolici naznanil, da se slovesnost pričinja. Na

večer bile so hiše vkljub neugodnemu vremenu z lampijoni razsvetljene in zastavami okinčane. Poleg županijske pisarne sta se posebno odlikovali hiši gg. Janeza Modica in Lavriča pa žandarmerijska postaja. Ob pol 8. uri zvečer je razsvetil na bližnjem vrhuncu pri Novej vasi velikansk kres celo okolico, možnarji so neprenehoma pokali, mnogobarven bengalični ognji in raketi so se vžigali. Pozneje se je velika množica ljudstva v lepo okinčanih prostorih Modičeve gostilnice zbrala, kjer so se vrstile razne veselice. Posebno nam je ustregel g. L. M. s svojim lepim govorom, razlagajočim pomen svečanosti na slavo visokima zaročencema, katerima je ljudstvo z gromčimi živio-klici nazdravljalo. Dalje se je napivalo preslavnej naši cesarskeji hiši, čestitemu gospodu deželnemu predsedniku, g. okrajnemu glavarju in našemu vrlemu županu. Vtorek 10. maja se je ves občinski odbor v županijskem uradu zbral in odtod skupno v farno cerkev k slovesnej službi božji podal, katero je poveljevalo lepo ubrano možko petje.

Po maši sta se v županijskem uradu odkrili krasni podobi cesarjeviča Rudolfa in Stefanije, kateri bosta lepšali stene v vedni spomin. Po skupnem obedu se je množica radovale še do poznega večera. Novovaški.

Iz Kostanjevice 12. maja. [Izv. dopis.] Naša meščanska straža je bila cesarjeviču pismeno čestitala, za kar je včeraj prejela njega telegrafično zahvalo. Tukajšnjaj svečanosti je deževno vreme nagajalo. Začelo je deževati ravno ob razsvetljavi; vendar je bilo razsvetljeno vse, tudi zastave so vihrale raz hiš; najbolj sta se odlikovali hiši gospoda župana in g. Franceta Bučarja. C. k. gozdno oskrbnistvo tukajšnje graščine je dalo v spomin cesarjevičeve poroke na primernem holmci zasadi tri lipe; tam bi se bila imela vršiti večerna veselica s spuščanjem raketov, pa dež jo je preprečil. Le raketi so švigali v zrak in možnarji pokali. Vtorek se je zbralo k sv. maši nenavadno veliko ljudstva, vse uradništvo, občinski zastop, šolska mladina in uniformirana meščanska straža, katera jako pripomore v povzdigo vsake naše svečanosti. Po maši se je vse zbralo v šoli, kjer so otroci pred lepo ovenčanimi podobami presvitlega cesarja in zaročencev deklamovali primerne pesnice in pred podobi dva cvetlična šopka položili. Po dobroti gg. uradnikov, duhovenstva, nekaterih meščanov in blage gospe Tomšičeve je bilo moč obdariti 160 otrok s knjižico „Cesarjevič Rudolf“ in s kruhom. Gotovo ne bodo otroci pozabili dne 10. maja, pa tudi ne svojih dobrotnikov in prijateljev, ki pri vsakej priliki sežejo v žep, če gre za to, storiti šolske mladini veselje; ne glede na to, da se jim včas od neke strani dobrotljivost s preziranjem in nehvaležnostjo vrača. Gotova reč je, da ko bi gospodje uradniki ne bili tako dobrotni kakor so, bi se tukaj nikdar ne moglo šolske mladini nobeno veselje napraviti. Torej slava jim! Vtorek zvečer so se napolnili vsi prostori gostilnice pri g. J. Kuntariči, kjer je imela skupno večerjo mestna straža, drugo meščanstvo in uradništvo. Vse je bilo prav dobre volje, kakor da bi bili res na svatbi. Da so se vrstile razne napitnice na presvitlo cesarsko rodbino, se razume. Pri tej imenitnej slavnosti se je pa tudi nekaj prigodilo, kar meni in mnogemu drugemu celo nič ne dopada. Gospod Ivan Kalin, predsednik tukajšnjega šolskega sveta, je želel, da bi se v vedni spomin poroke cesarjeviča Rudolfa kupil šoli primeren vrt, katerega res silno potrebujemo. Pričel se je zato

dogovarjati z mestnim zastopom, da bi ta prodal šoli neko prav prilično parcelo mestnega pašnika, ki mestu celo nič ne koristi, (če to nij mar korist, da živina dan na dan po tem pašniku strada, ter da se redi na njem žlahtno trnje, po katerem v jeseni mesarji kozle pasejo) in podoba je bila, da se bo vse dobro izvršilo, ker je bil za ta nakup ves krajni šolski svet.

Ali zmotili smo se! Patrijotizem nekaterih mož je tu splaval po Krki in naša šola bo še za naprej brez vrta v očitno sramoto nekaterih, ki vsemu dobremu nasprotujejo. Zakaj se pri nas vedno nasprotuje toliko koristnej napravi, kakor je dobro urejeni šolski vrt, bom povedal drug pot, ko bo imel „Slovenski Narod“ več prostora, jaz pa več časa.

Iz Lozic v vipavski dolini 11. maja. [Izv. dop.] Včeraj na slavni dan poroke našega cesarjeviča Rudolfa in kraljčine Stefanije napravili smo tudi mi primerno veselico. Vrh tega, da je bila zjutraj slovesna sv. maša s streljanjem napravili so naši radodarni rodoljubi šolskim otrokom popoldne veselico, pri kateri so se vsi šolarčki dobro pogostili, med tem pa tudi kratkečasili z nedolžnimi igrami. Tudi odraslim ljudem bilo je veselje videti, kako so otroci po končanem slavnostnem govoru našega gospoda duhovnika in po petju v šoli, katerega se je vdeležilo več gospode iz bližnjega Št. Vida, navdušeno korakali po dva in dva, fantiči s šopki za klobuki na sosedovo trato, kjer se je imela prava otročja veselica vršiti.

Kres na Nanosu zažgal se bode zaradi slabega vremena še le v soboto.

V imenu šolske mladine se vsem dobrotnikom, ki so k veselici kaj pripomogli najtoplejše zahvalim, posebno onim štirim gospodom kateri so s svojo radodarnostjo pokazali, da jim nij za petak, če velja čast presvitlej cesarske rodбини in veselje šolske mladini.

Iz Št. Pavla v savinjski dolini 11. maja. [Izv. dop.] Slavnost poroke cesarjeviča Rudolfa in Stefanije smo mi tako-le obhajali: Dne 9. maja zvečer, kljub deževnemu vremenu, so na bližnjih gričih vzplamteli kresovi in Št. Pavel bil je razsvetljen. Dne 10. maja zjutraj ob polu petih svirala je domača godba budnico, obhaja ves kraj. Ob 8. uri bila je slavnostna sv. maša, ki jo je opravljal čestiti naš novi gospod župnik, učenci so peli pristojne pesni, godba je zaigrala cesarsko pesen. Po maši so se zbrali učenci vseh treh razredov skupaj v ovenčanej sobi prvega razreda, kjer so zapeli vsi ono lepo od g. A. Nedvedaloženo pesen v slavnost poroke cesarjeviča. Po petji govoril je g. nadučitelj Vidic dnevu primeren govor, za katerim se je končno pela cesarska pesen. Popoldne ob 2. uri podala se je zbrana šolska mladež, gg. učitelj in drugi šolski prijatelji, spremljani od domače godbe in zastavami na krasno ozaljšani prostor pod zelo prostorni kozolec prebolske graščine, katerega je blaga gospa baronovka Hakelberg drage volje za veselico prepustila in sama bogato ovenčati ukazala, razen tega pa še šolske mladeži podarila mnogo jedi; drugo, česar je še treba bilo, je preskrbel krajni šolski svet. Med gostijo se je igralo, plesalo in prepevalo; ob pol 7. uri zvečer je bila veselica, katero so obiskali vsi odlični gospodje in gospe, tudi gg. duhovniki, končala se je v najlepšem redu. Za vse blagodušne darove, ki so omogočili to lepo šolsko veselico, vsem dobrotnikom bodi izrečena lepa zahvala.

Iz Ptuj 12. maja. [Izv. dop.] Slavnostna beseda v ptujski čitalnici dne 8. maja

v proslavo poroke Nj. visokosti Rudolfa in Stefanije je bila velikanska in pravi izraz lojalnosti Slovencev proti naši dinastiji. Mnogobrojno število ljudstva iz okolice, najbolj distingvirano prebivalstvo mestno, kakor višji uradniki, profesorji, odvetniki, beležniki, duhovniki, meščani itd., so napolnili zalo okinčane dvorane. Godba je svirala pod izvrstnim vodstvom g. Stokelna najprej cesarsko pesen, katero je občinstvo stojé poslušalo, potem slavjanske in druge pesni; pevci čitalnični so izvrstno popevali „Mili kraj“, „Strunam“, „Jadransko morje“ itd. Posebno se je v pevskem programu zopet odlikoval g. dr. Ferjančič, ki je s svojim milim glasom uže davno ljubljene občinstva. Najimennitnejši del celega večera pa je bil slavnostni govor g. dr. Ferjančiča. V izbranih besedah, stvari in govornika vrednej obliki je razvil, kako lojalno slovenski narod misli in čuti za našo dinastijo, in če kedaj, je bilo tu geslo na pravem mestu: „hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenca ne gane“.

Prostor lista ne pripušča, da bi priobčili ves izborni govor od besede do besede, naj torej navedemo samo sledeči odlomek:

„Viribus unitis!“ zapisal si je naš vladar na prapor, pod katerim vodi svoje narode, devizo „justitia regnorum fundamentum“ prevzel je od svojih slavnih prednikov, katera kaže, da v njegovej državi pred boginjo pravice nij razlike med ubogim in bogatim, med mogočnim in slabim. Z enako ljubeznijo, z enako pravičnostjo objema naš svitli cesar narode svoje obširne države, z enako milostjo, z enako naklonjenostjo udan je svojim podložnim. In če nesreča zadene deželo, kraj, mesto ali vas, nij ga vladarja, ki bi s tako blagim čutom tolažil unesrečene, s tako darežljivo roko pomoč med nje razsipal. Naj bi ne bili narodi takemu vladarju z ljubeznijo vdani, naj bi se ne veselili z njim, naj bi ne napeli najboljših sil, da to veselje povišajo! Po pravici smejo nas tuji narodi zavidati za vladarja, ki si je znal po svoji pravičnosti, plemenitosti, darežljivosti in po svojem rahločutji nevenljivo ljubezen svojih podložnih pridobiti. — In njegov naslednik pokazal se je vrednega svojega presvetlega očeta, trnjev pot učenja dokončal je se sijajnimi uspehi, učil se je spoznavati svoje narode, njihove potrebe in pridobival si znanje njihovih jezikov. Bistri njegov um zasijal je na strokovnjaškem polju in pridobil si priznanje učenjakov. Po pravici se zanašajo avstrijski narodi, da bode po poti pravičnosti, zmernosti, in modrosti hodil, po katerem si je njegov svitli oče srca svojih državljanov prikupil.“

Iz Reichenburga, 11. maja. [Izv. dop.] Proslavljen je cesarjevičeve poroke se je tudi v našem tržiči (šteje 526 prebivalcev) dostojno obhajalo. Vkljub dežja na večer 9. t. m. razobesile so se zastave in med streljanjem svirala je domača godba po trgu. A na Mohorskej gori pripravljenih grmad nij bilo mogoče podnetiti. Dne 10. zdrami nas zopet godba iz spanja. Slovesne sv. maše udeležila so se občinska zastopništva iz cele do 7000 duš broječe župnije, krajna šolska svetovalstva vseh treh šol v fari, šolarji domači, iz Blance in od sv. Antona s svojim učitelstvom, graščak in nenavadno velika množica ljudi. Po božji službi poda se šolska mladina iz cele fare (nad 400 otrok), spremljana od godcev v šolo, kjer jej je g. nadučitelj v pričo mnogih gostov: županov, krajnih šolskih nadzornikov, učiteljev itd. v daljšem govoru razložil pomen dneva. Končno se je zapela cesarska pesem in 150 knjižic „Cesarjevič Rudolf“

razdelilo se je med reichenburške šolarje. Šolarji obeh vnanjih enorazrednic imeli so skupni zajutrek v dveh trških gostilnicah. — Proti večeru zbralo se je na željo občinskega odbora več odličnega občinstva v prostorih se zastavami okinčane Schmidtove gostilnice v nadaljevanje slavnosti. Zastopane so bile občine, častita duhovščina, učiteljstvo in tržanstvo. Primerne napitnice, spremljane od godbe in pokaenje možnarjev so bile sprejete z največjo navdušenostjo.

Naj bo tukaj še omenjeno, da preide s 15. dnem t. m. naš krasno ležeč gornji grad, v katerem so nekaj gospodovali slavni grofje Reichenburški, iz rok zdanjega lastnika barona Eisebecka v last iz Francoskega došlih redovnikov, kateri so grad uže prekrstili v „Samostan trapistov Marija odrešenje.“

S Krasa 12. maja. [Izv. dop.] Dne 12. t. m. je zborovalo komensko-sežansko učiteljsko društvo v Sežani v šolski sobani v sledečem redu: 1. Pozdrav in nagovor [g. predsednika]. 2. O izreki „l“ v ljudski šoli, govoril A. Vrtovec, učitelj v Dolini. 3. So li premije v ljudski šoli koristne ali ne, govoril c. kr. okrajni šolski nadzornik Vodopivec. 4. Kakšen naj bo tednik in kako naj se ga spisuje, govoril A. Leban, nadučitelj v Komnu. 5. Določitev prihodnjega zborovanja in referatov.

G. predsednik pozdravi veliko število navzočnih učiteljev in učiteljic, se spomni smrti Leopold Cvekove, poroke Nj. visokosti nastolnika Rudolfa in princesinje Stefanije, kar se s trikratnim živio odobri ter glavarju naznani.

Največjo pozornost in živahnost je vzbudil govornik o izreki „l“. Na podlagi staroslovenščine, denašnje ljudske izreke in na podlagi najznamenitejših jezikoslovcev in veljavnih naših možakov, kakor Kopitarja, Murka, Metelka, Dainka, Gutsmana, Jarnika, Malavašiča, Vodnika, Ravnikarja, Kurelca itd., utemeljeval in dokazal je opravičeno izreko „l“. Na to nam je pokazal, kako različno se „l“ v raznih krajih slovenskega sveta izgovarja ter da bi se morali zaradi jedinstva v šoli jedne izreke poprijeti. V III. oddelku nas je opozoril govornik na mnogo napak v pojemih vsled izreke „l“ kot „u“ in v IV. oddelku pokazal nam je g. A. V. jedino, najboljšo in najkrajšo pot vsled izreke „l“ kot „l“, ki dovede mladino do pravopisa v ljudski šoli, ki je tako potreben za prihodnje praktično življenje ter sklone svoj referat z Vodnikom: „Mi učenci pa jim berimo v šoli in velevajmo brati tako, kakor ima glas vsaka črka sama na sebi, da jih bodo vedeli pisati in da se ob enem lepega jezika in pravopisa navadijo“. Temu je ugovarjal jedino g. Vodopivec. Njegovi protidokazi pa so bili tako plitvi, da so jih govornik in drugi učitelji kar na mah pobili. „L“ se je sprejel z ogromno večino. Celo 50 let in še bolj stari učitelji so bili za tako potrebno vpeljavo „l“ v ljudsko šolo.

Na to prebere g. Vodopivec svoj referat ter prepriča učitelje, da premije niso primerne v ljudski šoli, pač pa obdarjenje.

G. Anton Leban, kakor tudi gosp. Vodopivec sta nam slikala na šolski deski tednike. O tem se bode še govorilo v prihodnjem zborovanju, ki bode meseca avgusta t. l. o priliki okrajne konference v Sežani. Dan nij še določen. Za prihodnje zborovanje so se oglasili kot govorniki: g. Vodopivec o zemljepisu v okraji, g. Kante o zgodovini v ljudski šoli in g. And. Vrtovec o polglasnem e, namenivniku in nedoločniku v ljudski šoli.

H koncu je gosp. predsednik ugovarjal, da bi bil on, kakor ga nekateri obdolžujejo,

nemčur. Odločno je vskliknil: Jaz sem Slovan z dušo in telom, tako tudi društvo narodno, društvo, ki se od dne do dne množi, ki vrlo napreduje.

Zborovanje je trajalo 4 ure. Ob 2. uri popoldne smo imeli skupni obed. Tu smo se razgovarjali, peli ter napivali. Težko smo se ločili a upanje nas je navdajalo, da se zopet kmalu vidimo, v kar pomozi Bog!

Dostavek uredništva. Došlo nam je o istem zborovanju še od drugega dopisnika soglasno poročilo, ko je bil ta dopis uže stavljen.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“.

Na Dunaji 20. maja. Finančna postava je sprejeta v tretjem branji. Pri prvem branji Hohenwartovih predlogov izjavi Herbst v imeni ustavoverne stranke, da se le-ta ne bode udeleževala posvetovanja o teh predlogih. Po tej izjavi ustavoverna stranka ostavi zbornico. Hohenwart energično zavrača Herbstove ugovore. Zeithammerjev predlog o premembi volilnega reda je izročen odboru za volilno reformo.

Na Dunaji 19. maja. Budget in finančna postava za 1881. leto sta bila v denašnji seji sprejeta v drugem branji. Deželni predsednik Winkler je davi prišel na Dunaj.

Domače stvari.

(Konfiskacija.) Včerajšnja števila našega lista je bila zasežena zaradi članka poslanega nam iz Trsta, v katerem se je pretresalo postopanje gosp. tržaškega namestnika Depretisa v zadevah, ki so se razpravljale uže v državnem zboru.

(Volitve v trgovinsko in obrtno zbornico.) Še le ob 8. uri je bil v sredo večer končan škrutinij glasovnic in proglašen podroben rezultat volitev, ki ga tu kolikor moči natanko podajemo svojim čest. čitateljem. V trgovinskem odseku se je od 356 volilcev volitve udeležilo 320, t. j. skoro 90 (89.85) %. Mej temi 320 glasovnicami je bila 1 prazna, 2 pa nepravilni, od ostalih 317 so dobili naši kandidatje:

naši kandidatje:	nasprotni:
Kušar 179	Dreo 145
Petričič 178	Treun 144
Souvan Fr. 177	Mayer 142
Perdan 175	Bürger 141
Hren 174	Luckmann Josip 140
Sajavec 168	Maurer H. 137

glasov; od polovičarskih glasovnic, katerih so našli 21, je prišlo na naše kandidate 61, na nasprotni 63 glasov. Za obrtnega odseka tretji razdelek, v katerem je po odbitih 165 glasovnicah, ki so bile ali dvakrat napisane ali ki jih nij bilo moči izročiti, imelo volilno pravico 4446 obrtnikov, je bilo oddanih 2881 glasovnic t. j. dobrih 64 (64.79) %; vmes so bili 4 prazni, 5 jih je prišlo prepozno in 119 nepravilnih, večinoma taci, na katerih so bile podpisane same upravičene ženske brez poslovedje, je komisija zavrgla. Na ostalih 2753 glasovnicah so imeli

naši kandidatje:	nasprotni:
Dr. Poklukar . . . 2407	Ahčin 260
Peterca 2407	Bilina 258
Klein 2405	Korn 258
Sark 2403	Rudholzer . . . 257
Ribič 2403	Hansel 257
Žitnik 2402	Detter 252
Škrbinec 2401	Stadler 252

glasov. V rudarskem ali drugem razdelku obrtnega odseka je od 31 opravičenih volilo 23 volilcev t. j. 74%. Izvoljen je grof Julij Bolza z 19 glasovi, Anton Globočnik je dobil 3 glasove, Josip Globočnik pa 1 glas.

— („Sokol“) ima drevi v čitalnične restavraciji svoj „jour f'x“ z jako zanimivim programom, kakor se nam poroča.

— (Ljubljansko delavsko izobraževalno društvo) priredi dné 22. maja v čitalnične restavraciji XII. ustanovno slavnost s sodelovanjem slavne vojaške godbe veliki knez Mihael. Program: 1. Pozdrav, govor. 2. Slavnostni govor. 3. Plesni venček. 4. Umetalni ogenj. Početek ob 8. uri zvečer. — Kasa se odpre ob 7½ uri. Vstopnina: Preje kupljene vstopnice 40 kr., pri kasi 50 kr. Jedna dama svobodna. Vstopnice se dobivajo v glavnej trafiki na mestnem trgu in v trafiki v čitalnici. Čisti dohodek je namenjen za izobraževalne namene društva.

— (Dohodek slavnostnega koncerta v gledišči), katerega je priredilo filharmonično društvo 10. t. m., broji 397 gld. 30 kr. Stroški so vzeli 205 gld. 50 kr., ostalo tedaj 191 gld. 80 kr., katere dobila učiteljsko izobraževališče in Elizabetina bolnica za otroke.

— (Društvo „Triglav“ v Gradci) ima v soboto 21. maja redno zborovanje s sledečim vspešnim: 1. Čita se zapisnik. 2. Poročilo deputacije pri c. kr. namestniku o priliki Nj. veličanstev cesarjeviča Rudolfa in kraljicne Štefanije. 3. Poročilo revizorjev. 4. Kritikuje predavanje g. Vidoviča gg. Flis in Seidl. 5. Posameznosti. Mej posameznimi točkami petje. Lokal: „Alte Bierquelle“ I. nadstropje št. 5. Začetek ob 8. uri. Gosti dobro došli.

— (Duhovenske spremembe) v tržaško-koprske škofiji. Č. g. Ivan Bastian, katehet na dekliški šoli je imenovan kuratom v tržaške siromašnici. — G. Jakop Cavalli, katehet pri Revoltelovi meščanski šoli, mu je namestnik. — G. Nik. Žic, mladomašnik gre za kaplana v Tinjan. — G. Mih. Dobravc, začasn v pokoju, gre za kaplana v Sežano.

— (Nesreča.) Na Staradi pri Podgradu je ustrelil v četrtek dvanajstletni deček enoliko let imejočega vrstnika po neprevidnosti, ker sta se s puško igrala. Strelno orodje nij za otroke, naj se jim tedaj povsod skriva, da se ne bodo godile take nesreče.

— (G. Andrej Vrtovec,) isterski narodni učitelj namerja v kratkem izdati malo delce o izgovarjanji črk „l“ in „v“ v ljudskejši šoli in o njih važnosti gledé pravopisa. Pri tej priliki omenjamo, da smo o tej stvari prejeli tudi mi daljši dopis, katerega pa ne mislimo priobčiti, ker po našem mnenji spadajo take razprave v strogo šolske liste.

Javna zahvala.

Kakor leta 1879. o mojem 70. rojstnem godu, tako mi je o priliki, ko mi je naš presvitli cesar in gospod podeliti blagovolil viteški red železne krone tretje vrste, došlo oni in ta teden ustmeno in pismeno, od blizu in daleč, od posameznih prijateljev in množih društev in občin toliko dokazov ljubezni in naklonjenosti, da mi nij mogoče kar hitro, kakor je dostojno in moje srce želi, vsacemu izreči dolžno zahvalo.

Zato sem primoran obrniti se na pot javnosti in svojim prijateljem, vsem skupaj in vsacemu posebe, po tem potu objaviti svojo najtoplejšo zahvalo za toliko mila mi čestitanja z radostnim priznanjem, da milostljivo odlikovanje cesarjevo sega veliko dalje nego na samo mojo osebo, marveč da se po njem počesteni čuti ves narod slovenski, s katerim skupno po

vzgladu Najvišjega cesarjevega gësla: „viribus unitis“ s združeno močjo delujemo Slovenci kot neomahljivo zvesti Avstrijci in pošteni sinovi matere Slovenije. Zato, ponavlja je pri srčno zahvalo za tako ljubeznive čestitke vsem svojim prijateljem, ž njimi vred navdušeno kliče: Slava Njegovemu veličanstvu presvitlemu cesarju Franc Josipu I.! Bog ga z vso Njegovo presvitlo rodovino mnogaja leta živi srečnega!

V Ljubljani 17. maja 1881.

Dr. Jan. Bleiweis.

Tuji.

17. maja:

Pri Slonu: Gruber iz Kočevja. — Muschal iz Celovca. — pl. Osch iz Pariza. — Goldmann z Dunaja. — Wollert iz Trsta. — Hrvay iz Brna. — Natancki z Dunaja.

Pri Sallat: Spitzes iz Ptuja. — Vovk iz Borovnice. — Bergstein iz Prage. — Stohandl, Siegel iz Brna.

Dunajska borza 20. maja

(Izvirno telegrafično poročilo.)			
Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	55	„
Zlata renta	94	90	„
1860 drž. posojilo	131	75	„
Akcije narodne banke	837	—	„
Kreditne akcije	353	25	„
London	117	20	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	31	„
C. kr. cekini	5	54	„
Državne marke	57	30	„

Prežalostnim srcem javljamo tužno vest o smrti svojega preljubljenega soproga, oziroma očeta

Matija Kalana,

cenilnega poročevalca v Spodnjem Logatci, kateri je denes zjutraj ob 4. uri po kratkej hudej bolezni, previden s sv. zakramentom za umirajočce, v 59. leta svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v soboto 21. maja ob pol 7. uri popoldne v Dolenjem Logatci.

Svete maše zadušnice brale se bodo v mnogih cerkvah.

Dražega ranjcega priporočamo vsem prijateljem in znancem v blag spomin.

V Ljubljani, 20. maja 1881.

Terezija Kalan,
soproga.

Anton Kalan, Janko Kalan,
c. kr. gozd. uradnik, c. kr. davk. uradnik,
Dragotin Kalan, Franjo Kalan,
vojak 17. peš. polka. uradnik.

Josip Kalan,
dijak,
sinovi.

Marija Kalan,
hči.

(282)

Vino na prodaj.

Belo vino od 1880. l. gld. 11.50, 1879. l. gld. 14, 1875. l. gld. 19, rudeče vino po gld. 14, pravi slivovec gld. 42, pravi tropinovec gld. 32 prodaja po hektolitrih od ptujskega kolodvora netto kasa

J. Kravagna,
(265—5) v Ptui na Stajerskem.

Kdor je zdrav, naj se veseli življenja,

kdor pa je bolan, naj išče pomoči pri Morisonovih veg. zeljiških pilah; trpljenje se mu bode vsaj zmanjšalo, če ne bode postal zopet krepak in živ, kar se pa zgodi v največ slučajih.

Morisonove pile se dobé v vseh dobrih prodajalnicah in tudi pri našem glavnem zastopniku za Avstro-Ogersko, velikem trgovcu g. Jul. Grosse-ji v Krakovem, na katerega naj se vsi trgovci in prodajalci obrnejo.

Angleški zdravstveni zbor

zaz. Morison. (159 4)